

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

6° ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 27 Δεκεμβρίου 2017 με την εξής σύνθεση: Διαθεσόπουλος Μιχαήλ, Πρόεδρος και Εισηγητής, Κουρή Σταυρούλα και Πουλοπούλου Αγγελική, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 20-12-2017 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 387/21-12-2017 και Ειδικό Αριθμό Κατάθεσης (ΕΑΚ) VI/68/21-12-2017 του προσφεύγοντος με την επωνυμία ..., νομίμως εκπροσωπούμενου

Κατά του ΔΗΜΟΥ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ-MENEMENΗΣ, νομίμως εκπροσωπούμενου

Με την Προδικαστική Προσφυγή ο αιτών επιδιώκει την ακύρωση της κοινοποιηθείσας από 12-12-2017 σε αυτόν, υπ' αριθμ. Απόφασης Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας με αρ. 227/2017 με την οποία επικυρώθηκε το από 4-12-2017 πρακτικό Επιτροπής του ανοικτού κάτω των ορίων διαγωνισμού για την ανάθεση των υπηρεσιών «ΑΠΟΞΗΛΩΣΗ ΠΡΕΜΝΩΝ ΚΑΙ ΦΥΤΕΥΣΗ ΝΕΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ» και δη κατά του σκέλους της με το οποίο κρίθηκε μη παραδεκτή η οικονομική προσφορά του. Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε τον Πρόεδρο-Εισηγητή.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της Προσφυγής κατεβλήθη το κατ' άρ. 5

ΠΔ 39/2017 άρ. 363 Ν. 4412/2016 παράβολο (με αρ. 18112338895802200079 ποσού 600,00 ευρώ), το οποίο πληρώθηκε από 20-12-2017 μέσω εμβάσματος της Τράπεζας Πειραιώς, η δε αρμόδια υπηρεσία της Α.Ε.Π.Π. βεβαιώνει τον έλεγχο και τη δέσμευση του παραβόλου.

2. Επειδή, η κατατεθείσα την 20-12-2017 Προσφυγή στρέφεται κατά εκτελεστής πράξεως και συγκεκριμένα της κοινοποιηθείσας στον προσφεύγοντα την 12-12-2017 Απόφασης Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας περί περάτωσης οικονομικών προσφορών κατ' έγκριση του οικείου πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, ο δε προσφεύγων η προσφορά του οποίου κρίθηκε, καίτοι η χαμηλότερη, ως αποκλειστέα, ως ασυνήθως χαμηλή, βάλλει κατά του οικείου σκέλους της. Ειδικότερα, ο προσφεύγων αιτιάται ότι μη νομίμως η αναθέτουσα δεν έλαβε υπόψη το χαμηλό ύψος της τιμής προμήθειας φυτών που επικαλέστηκε με το υπ' αρ. 5097/14-11-2017 έγγραφο διευκρινίσεων του που υπέβαλε κατ' άρ. 88 Ν. 4412/2016, ως δικαιολογούμενο λόγω της πολυετούς συνεργασίας του με προμηθευτές, ενώ όσον αφορά την άρδευση με βυτίο, ανέφετε ότι διαθέτει τέτοιο, προσκομίζοντας και την άδεια κυκλοφορίας του. Περαιτέρω, δεν έλαβε υπόψη ότι υπέβαλε χαμηλή τιμή για την εκπρέμνωση, διότι διαθέτει πέντε ιδόκτητους εκσκαφείς 1-18 τόνους, οι οποίοι δύνανται να χρησιμοποιηθούν, ως και εκσκαφέα 1 τόνου και πλάτους 80 εκ. με δυνατότητα προσάρτησης αντιστοίχου εξαρτήματος για χρήση σε στενούς δρόμους ή δρόμους με στενό πλάτος διέλευσης λόγω παρκαρισμένων αυτοκινήτων. Επιπλέον, ότι όσον αφορά τη δαπάνη κλάδευσης, διαθέτει ιδιόκτητο καλαθοφόρο μηχάνημα, δηλώνοντας την άδεια κυκλοφορίας του. Υπολείπεται δε ούτως ποσό 5% του προϋπολογισμού που αφορά εργατικό κόστος και έτσι η προμήθεια των φυτών ξεπερνά κατά 50% τον προϋπολογισμό της μελέτης του, το δε 45% αφορά εργασίες με μηχανήματα που χειρίζεται το μόνιμο προσωπικό του. Δεν υφίσταται δε κόστος μίσθωσης οχημάτων και μηχανημάτων παρά μόνο λειτουργίας, αφού διαθέτει 14 εκσκαφείς και φορτωτές, δύο φορτηγά ωφέλιμου φορτίου 10,5 τόνων έκαστο και 8 3,3 τόνων έκαστο. Περαιτέρω, ότι το εργατικό κόστος του είναι σύννομο διότι απασχολεί

μόνιμο προσωπικό δύο χειριστών Μ.Ε., δύο οδηγών, ενός ατόμου για επιστημονικό προσωπικό και ενός ατόμου για εργατοτεχνικό προσωπικό, ενώ αν απαιτηθεί δια προσληφθεί επιπλέον προσωπικό. Επιπλέον, ότι το εργολαβικό του όφελος εναπόκειται στη διακριτική του ευχέρεια και πως παρότι δεν ζητήθηκε ως απόδειξη τεχνικής ικανότητας από τη διακήρυξη η προσκόμιση συμβάσεων των τελευταίων ετών, όμως επισυνάπτει στην προσφυγή του τέτοια σύμβαση με αντίστοιχο ποσοστό έκπτωσης. Περαιτέρω, ότι κατά παράβαση του άρ. 88 παρ. 3 Ν. 4412/2016 δεν τηρήθηκε διαδικασία συνεννόησης από την αναθέτουσα μαζί του και επομένως αν η αναθέτουσα διατηρούσε επιφυλάξεις ή απορίες ως προς τις εξηγήσεις του, όφειλε να τον καλέσει σε περαιτέρω εξηγήσεις, με τις οποίες θα προσκόμιζε περισσότερες συμβάσεις συναφούς αντικειμένου με αντίστοιχο ποσοστό έκπτωσης και βεβαίωση καλής εκτέλεσης, όπως και τις συμβάσεις του προσωπικού του, ενώ θα επέλυε κάθε σχετική επιφύλαξη. Τέλος, ότι η φύση του έργου δεν απαιτεί εξειδικευμένη εργασία και ότι σε κάθε περίπτωση έχει μεγάλη εμπειρία σε τέτοιας φύσεως εργασίες.

3. Επειδή, η Προσφυγή αφορά διαδικασία μικτού αντικειμένου (προμήθεια, υπηρεσία και έργο, βλ. παρακάτω και σκ. 9-10) που διενεργείται ως ανάθεση υπηρεσίας, βάσει της με αρ. 18735/8-9-2017 Διακήρυξης με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα οικονομική προσφορά βάσει αποκλειστικά τιμής, με εκτιμώμενη άνευ ΦΠΑ αξία κάτω των ορίων και δη 78.889,12 ευρώ (CPV 77310000-6, 45431000-7, 77211400-6, 14212410-7), η οποία δημοσιεύτηκε στο ΚΗΜΔΗΣ την 8-9-2017 με Μοναδικό ΑΔΑΜ 17PROC001920128 και 17PROC001920065 και στο ΕΣΗΔΗΣ την 8-9-2017 με συστημικό α/α 45814. Επομένως, υπάγεται βάσει της κατά τα ως άνω εκτιμώμενης αξίας της Διακήρυξης και δη του χρόνου αποστολής προς δημοσίευση της διακήρυξης στην ΕΕΕΕ, στο πεδίο εφαρμογής των οικείων διατάξεων του Βιβλίου IV Ν. 4412/2016 και συνεπώς στη δικαιοδοσία της Α.Ε.Π.Π., ως και την καθ' ύλην αρμοδιότητά της κατ' αρ. 345 παρ. 1 Ν. 4412/2016. Περαιτέρω, η Προσφυγή ασκήθηκε εμπρόθεσμα κατά το άρ. 361 παρ. 1 Ν. 4412/2016 και δη την περίπτωση (α) (χρόνος κοινοποίησης της

προσβαλλόμενης 12-12-2017), ενώ η νομίμως υπογράφεται από τον νόμιμο εκπρόσωπο και διαχειριστή του προσφεύγοντος φορέα. Ο δε Προσφεύγων, έχει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον για την άσκηση της ως Προσφυγής, αφού απεκλείσθη δια της προσβαλλομένης η οικονομική, άρα και η εν όλω προσφορά του, καίτοι η χαμηλότερη σε τιμή, και ούτως δεν ανακηρύχθηκε, παρότι μειοδότης, προσωρινός ανάδοχος στον ως άνω διαγωνισμό. Επομένως, η προσφυγή πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω κατά την ουσία της.

4. Επειδή το άρ. 88 Ν. 4412/2016, προβλέπει όταν όταν μια οικονομική προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή ως προς τα έργα, αγαθά ή υπηρεσίες που αφορά, τότε η αναθέτουσα απαιτεί από τον προσφέροντα να παράσχει εντός οριζόμενης από αυτήν και κατ' ανώτατο όριο δεκαήμερη από την οικεία πρόσκλησή της, προθεσμία, εξηγήσεις περί της τιμής ή του κόστους που προτείνουν στην προσφορά τους. Η δε παρ. 2-3 της παραπάνω διάταξης αναφέρει ότι *“2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφος 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 89. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η*

προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18.». Εξάλλου, η αναθέτουσα δεν έχει την εξουσία όπως απορρίψει άνευ ετέρου ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά, ανεξαρτήτως δε του ποσοστού της έκπτωσης, αλλά υποχρεούται να καλέσει τον προσφέροντα να αιτιολογήσει σχετικώς (ΕλΣυν Τμ. VI Πράξεις 240, 257/2007). Τούτο δε, διότι η ως άνω παρεχόμενη δυνατότητα δικαιολόγησης, προστατεύει τον προσφέροντα έναντι τυχόν αυτόματου αποκλεισμού, ο οποίος θα έβλαπτε το συμφέρον της αναθέτουσας από μια τυχόν χαμηλή μεν, πλην μη υποκρύπτουσα αντανταγωνιστική στρέβλωση ή άλλη παράβαση κανόνων, προσφορά, αλλά και θα έπληττε τη δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού (ΔΕΕ, Απόφαση της 15^{ης} Μαΐου 2008, C-147-06 και C-148-06, *SECAP και Santorso* [2008] σ. Ι-03565, σκ. 28). Ο δε υποχρεωτικός χαρακτήρας και όχι αντίστροφα απλή ευχέρεια εκ μέρους της αναθέτουσας για μια τέτοια κλήση προς εξηγήσεις προκύπτει και από την αδιάστικη διατύπωση του άρ. 88 παρ. 1 Ν. 4412/2016 («απαιτεί» και όχι τυχόν «μπορεί» ή «δύνатаι να απαιτήσει») και κυρίως από την παρ. 3 του ιδίου άρθρου, όπου αναφέρεται πως η αναθέτουσα *«μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται...»*. Εξάλλου, δεν απαγορεύεται, καταρχήν, η χρησιμοποίηση ενός μαθηματικού κριτηρίου (κατωφλίου) για τον προσδιορισμό των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, όπως εν προκειμένω το προκύπτει από τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου ποσοστό έκπτωσης 50% (βλ. ενδεικτικά ΕλΣυν Πράξεις Στ' Κλιμ. 104-105/2009), εφόσον, πάντως, η εφαρμογή του κατωφλίου αυτού δεν οδηγεί σε αυτόματη απόρριψη των προσφορών που το υπερβαίνουν, αλλά παρέχεται η δυνατότητα ακρόασης των ενδιαφερομένων, προκειμένου να αποδείξουν τη φερεγγυότητα της προσφοράς τους (Βλ. ΔΕΕ C-599/10, *SAG ELV Slovensko*, σκ. 28 -29, C-285/99 και C-286/99, *Lombardini και Mantovani*, σκ. 44 - 55, 67 - 73, C-103/88, *Fratelli Costanzo*, σκ. 18 21, ΕλΣυν Τμ. Μειζ. Συνθ. 3976/2014, VI Τμ. 19/2014, 1664, 3016/2012, 3134/2009, 257/2007, 104/2004, ΣτΕ 4035/2008, 2181/2004 κ.ά.). Πάντως, σε καμία περίπτωση ο Νόμος δεν θέτει το παραπάνω όριο της έκπτωσης κατά 50% ως υποχρεωτικό,

υπό την έννοια ότι δεν δύναται να θεωρηθεί ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά μια προσφορά υψηλότερη από αυτήν, άρα με μικρότερη έκπτωση, αφού το άρ. 88 παρ. 1 Ν. 4412/2016 θέτει ως μόνο κριτήριο για την καταρχήν ζήτηση εξηγήσεων από την αναθέτουσα τη σύγκριση με το υπό ανάθεση συμβατικό αντικείμενο, ήτοι την εκτιμώμενη αξία του που η ίδια υπολόγισε βάσει του άρ. 6 Ν. 4412/2016, αλλά και τις τυχόν ιδιαιτερότητές του που ανά περίπτωση καθιστούν ακόμη και μικρότερο ποσοστό έκπτωσης καταρχήν ασυνήθιστο, επαφίοντας κατά τα λοιπά στη, σε κάθε περίπτωση ελεγχόμενη με προδικαστική προσφυγή και περαιτέρω δικαστικά, διακριτική της ευχέρεια την κρίση περί του αν η προκείμενη προσφερθείσα τιμή ήταν όντως ασυνήθιστα χαμηλή, η οποία κρίση οδηγεί αυτόθροα στην περαιτέρω δεσμία υποχρέωση αναζήτησης εξηγήσεων κατά τα παραπάνω. Πλην όμως, σε κάθε περίπτωση το ως άνω όριο 50% έκπτωσης τίθεται ενδεικτικά, υπό την έννοια ότι η προσέγγισή του δημιουργεί μια εύλογη ένδειξη περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, πολλώ δε μάλλον όταν οι υπόλοιπες οικονομικές προσφορές απέχουν κατά πολύ από αυτό και είναι περισσότερες (διότι σε αντίθετη περίπτωση, ήτοι περισσότερων προσφορών που προσεγγίζουν ή και υπερβαίνουν αυτό το όριο έκπτωσης, ενδέχεται να υφίσταται ένδειξη εσφαλμένου υπολογισμού καταρχήν εκτιμώμενης αξίας από την αναθέτουσα, στοιχείο που η τελευταία οφείλει να συνεκτιμήσει πριν κρίνει μια προσφορά ως καταρχήν ασυνήθιστα χαμηλή και περαιτέρω προβεί σε αναζήτηση εξηγήσεων).

5. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εξηγήσεις δύναται να περιλαμβάνουν κάθε στοιχείο που τις δικαιολογεί ως νόμιμες και ως μη ούσες προϊόν αντιανταγωνιστικής στρέβλωσης ή παράβασης άλλου δικαιϊκού κανόνα, μεταξύ των οποίων και αυτές που σχετίζονται με τις κατ' άρ. 18 παρ. 2 *“υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου”*. Η δε ανωτέρω αναφορά στο δέον και κατάλληλο

περιεχόμενο των εξηγήσεων είναι ενδεικτική (“ιδίως”), πράγμα που σημαίνει ότι και ο προσφέρων δύναται να επικαλεστεί κάθε άλλη βάση που κρίνιε σκόπιμη για τη δικαιολόγηση της προσφοράς του (ΣΤΕ ΕΑ 295/2011, 1260, 841/2010, 127/2009, 1208/2008) πλην ή επιπλέον αυτών των στοιχείων α-γ της παραπάνω διάταξης του άρ. 88 παρ. 2, αλλά και η αναθέτουσα να ζητήσει επιπλέον, καθ’ υλοποίηση της προβλεπόμενης κατά το άρ. 88 παρ. 3, συνεννόησης μαζί του, κάθε άλλο στοιχείο και την απόδειξη κάθε άλλου σχετικού ζητήματος εκτός αυτών των στοιχείων δ-στ του άρ. 88 παρ. 2. Η δε παραπάνω διατάξη του άρ. 88 παρ. 3, ιδρύει διακριτική εκτιμητική και αξιολογική ευχέρεια της αναθέτουσας, όπως, συνεκτιμώντας το σύνολο των στοιχείων που βρίσκονται στη διάθεσή της και της προσκομίζει ο προσφέρων, τελικώς κρίνει το δικαιολογημένο της χαμηλής προσφοράς του. Η παραπάνω αξιολόγηση, προφανώς πρέπει να λαμβάνει χώρα με βάση αποκλειστικά τα ανά περίπτωση προκύπτοντα στοιχεία, ενώ οι όποιες γενικές κρίσεις περί της οικείας αγοράς και είδους προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου, στοιχεία περί του συνήθους ποσοστού έκπτωσης στην οικεία αγορά και στοιχεία περί πρότερων αντιστοίχων συμβάσεων της ίδιας της αναθέτουσας με τον ίδιο προσφέροντα, του ίδιου του προσφέροντος με άλλες αναθέτουσες ή άλλων αναθετουσών με άλλους προσφέροντες, δύνανται μεν να ληφθούν υπόψη, πλην όμως, πάντα σε συνάρτηση με τα περιπτωσιολογικά στοιχεία της συγκεκριμένης κατάστασης (τα οποία εξάλλου δύνανται να είναι καινοφανή, τόσο όσον αφορά τις τυχόν νέες ικανότητες που απέκτησε ο προσφέρων, όσο και τις τυχόν ιδιαιτερότητες του συμβατικού αντικειμένου, λαμβανομένων τυχόν υπόψη νέων και διαφορετικών μεθόδων που ο προσφέρων προτείνει για την αντιμετώπισή τους, σε σχέση με άλλες συμβάσεις). Η παραπάνω διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας δεν είναι ανέλεγκτη, αλλά υπάγεται στον έλεγχο της Α.Ε.Π.Π. ως προς την εκ μέρους της τήρηση των όρων διεξαγωγής και των ληπτέων υπόψη στοιχείων, που η οικεία διάταξη ως και οι ανωτέρω γενικές αρχές, καθιερώνουν για τη σχετική αξιολογική διαδικασία και την τυχόν υπέρβαση των άκρων ορίων της (βλ. και Απόφαση ΑΕΠΠ 187, 209/2017 και βλ. ΔΕφΑΘ Ασφ. 312/2015, ΕλΣυν Τμ. VI 2090, 584/2011, 1382, 2653, 3016/2012, 950/2014, 2998/2014, 157/2016).

Πλην όμως, δεδομένης και της ειδικής μνείας στην παρ. 3 του άρ. 88, η οποία έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τις αναθέτουσες, ως προς την εκ μέρους τους υποχρέωση απόρριψης προσφορών που δεν συμμορφώνονται και συγκεκριμένα υποκρύπτουν τέτοια μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις περιβαλλοντικής, εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, το ζήτημα της τυχόν αυτής συμμόρφωσης ή μη, θα πρέπει να κρίνεται οπωσδήποτε από την αναθέτουσα, προκειμένου να εγκρίνει μια τέτοια προσφορά κατ' εκτίμηση των εξηγήσεων, ο δε προσφέρων αντίστοιχα οφείλει να προσκομίσει στοιχεία που αποδεικνύουν την οικεία συμμόρφωσή του και συγκεκριμένα ότι η προσφορά του δύναται να είναι βιώσιμη και υλοποιήσιμη με το ποσό αυτής, χωρίς να χρειαστεί να προβεί σε σχετικές παραβάσεις. Περαιτέρω, και μεν το άρ. 88 παρ. 3 ιδρύει έναν κανόνα καταρχήν συνεννόησης της αναθέτουσας με τον προσφέροντα ως προς την εκτίμηση των προσκομισθέντων από αυτόν εξηγήσεων, υπό την έννοια ότι η αναθέτουσα, εφόσον ευρίσκει ζητήματα δυσχερώς εξηγήσιμα, έχει αμφιβολίες για την ερμηνεία τους και το εφαρμόσιμό τους στην προκείμενη διαδικασία, έχει ανάγκη περισσότερες ειδικές πληροφορίες για κάποιες πτυχές των εξηγήσεων και γενικά δεν δύναται να καταλήξει σε βεβαία κρίση, οφείλει να μην απορρίπτει άνευ ετέρου, αλλά να ζητά συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινίσεις ή να ερωτά σχετικώς τον προσφέροντα. Τούτο όμως ουδόλως σημαίνει ότι ο προσφέρων έχει κάποιο ρόλο οιονεί συναπόφασης ή συνδιαπραγματεύεται στην παραπάνω αξιολογική διαδικασία ούτε ότι είναι ελεύθερος να μην προσκομίζει τίποτα ή να προσκομίζει όμως ελλιπή και δη σε σχέση με τα κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με το δικαιολογήσιμο της προσφοράς του, όπως αυτά περί τήρησης των κανόνων περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, αναμένοντας την αναθέτουσα να του απευθύνει ειδικές περαιτέρω προσκλήσεις για συμπληρωματικές διευκρινίσεις για στοιχεία που έπρεπε να είχε συμπεριλάβει, βάσει του άρ. 88 παρ. 2 εξαρχής στις πρώτες εξηγήσεις του. Και αυτό, διότι οι οποίες συμπληρωματικές διευκρινίσεις πρέπει να συνιστούν την εξαίρεση και όχι τον κανόνα, άλλως και η διαδικασία θα καθυστερούσε υπέρμετρα και ο προσφέρων θα αποκτούσε άνιση και πλεονεκτική θέση έναντι των λοιπών και

επόμενων στη σειρά μειοδοσίας προσφερόντων. Από την άλλη πλευρά, ο βαθμός αποδεικτικής πληρότητας που απαιτεί η αναθέτουσα από τον προσφέροντα στις αρχικές του εξηγήσεις προκειμένου να κρίνει αν θα τις απορρίψει άνευ ετέρου ως ανεπαρκείς ή θα τον καλέσει για περαιτέρω απαντήσεις και συμπληρώσεις, θα πρέπει, συμφώνως με την αρχή της αναλογικότητας, να τελεί σε συνάρτηση με το αντικείμενο, οικονομικό μέγεθος και τεχνική περιπλοκότητα του συμβατικού αντικειμένου, ως και το ανά περίπτωση μέγεθος του ποσοστού έκπτωσης, και δεν είναι εύλογο να ζητά η αναθέτουσα τυχόν πλήρη και αναλυτική τεχνική μελέτη για το πως θα υλοποιήσει το συμβατικό αντικείμενο, εφόσον βέβαια δεν απαιτείτο κάτι τέτοιο εξαρχής από τη διακήρυξη, για ένα συμβατικό αντικείμενο αναλογικά μικρής οικονομικής αξίας και μη τεχνικά περίπλοκης φύσης, η έκπτωση επί του οποίου είναι μεν ασυνήθιστα χαμηλή κατά τους οικείους τιθέμενους κανόνες και την κοινή πείρα, πλην όμως οριακά “ασυνήθιστα χαμηλή”. Τούτο, εξάλλου, διότι η προκείμενη διαδικασία δεν αφορά κάποια τυχόν μελέτη εφαρμογής στο πλαίσιο της ανάληψης της σύμβασης και η οποία θα απαιτείτο ούτως ή άλλως με τα έγγραφα της διαδικασίας, αλλά τη δικαιολόγηση χαμηλού κόστους, ήτοι μια διαδικασία που δεν θα λάμβανε χώρα αν ο προσφέρων είχε απλώς προσφέρει μια ανά περίπτωση λιγότερο ή περισσότερο υψηλή τιμή και η οποία υπό προϋποθέσεις δύναται να λάβει χώρα με την απλή απόδειξη αφενός κατοχής κάποιων υλικών και άυλων πόρων, αφετέρου με απλό υπολογισμό του οικείου συνολικού εργατικού κόστους με βάση τον αναμενόμενο βαθμό απασχόλησης προσωπικού σε σχέση με τα χρησιμοποιούμενα τεχνικά μέσα και το συμβατικό αντικείμενο. Εξάλλου, η αναθέτουσα, διεξάγοντας την προκείμενη διαδικασία όχι με τους περί συμβάσεων έργου κανόνες, αλλά με αυτούς περί ανάθεσης υπηρεσιών, δεν δύναται να χρησιμοποιήσει το πρώτον κατά τη φάση της αξιολόγησης του τυχόν ασυνήθιστου ποσοστού έκπτωσης, μεθοδολογίες και κανόνες περί απροβλέπτων, γενικών εξόδων και εργολαβικού οφέλους που επιφυλάσσονται κατά τον Ν. 4412/2016 αποκλειστικά για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργου. Περαιτέρω, σε κάθε περίπτωση, η οικεία απόφαση περί αξιολόγησης οικονομικών προσφορών και ανάδειξης

προσωρινού αναδόχου, της αναθέτουσας δια της οποίας ενσωματώνεται και σκέλος περί της αποδοχής ή απόρριψης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, κατόπιν των υποχρεωτικών εξηγήσεων του προσφέροντος, θα πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη σε σχέση τόσο με όσα ο προσφέρων επικαλέστηκε και προσκόμισε με τις εξηγήσεις του και σε απάντηση των δια των εξηγήσεών του ισχυρισμών του, όσο και με όσα έπρεπε να αποδειχθούν και δεν αποδείχθηκαν, επιπλέον δε και με ειδική εξήγηση γιατί εν προκειμένω διακινδυνεύεται ή όχι τυχόν μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας. Εξάλλου, ο τυχόν δικαιολογημένος χαρακτήρας μιας ιδιαίτερα χαμηλής προσφοράς θα αποβεί προς όφελος της αναθέτουσας με την ανάληψη της οικείας σύμβασης σε χαμηλό τίμημα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η αναθέτουσα οφείλει τυχόν να επιδεικνύει ελαστικότητα υπέρ του προσφέροντος, δεδομένου εξάλλου ότι ο κανόνας περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών τίθεται προς προστασία του δημοσίου συμφέροντος, του αποτελεσματικού ανταγωνισμού αλλά και προς διασφάλιση της αναθέτουσας από μια μη βιώσιμη και υλοποιήσιμη προσφορά, αλλά ότι, εφόσον ο προσφέρων με τις εξηγήσεις του προσέφερε μια καταρχήν μη ουσιωδώς ελλιπή και εύλογη αποδεικτική βάση για το δικαιολογημένο της προσφοράς του, η αναθέτουσα περαιτέρω οφείλει, στο πλαίσιο της κατ'άρ. 88 παρ. 3 Ν. 4412/2016 συνεννόησης, να αναζητήσει μέσω αυτού ή με όποιο άλλο πρόσφορο και ευχερώς προσβάσιμο μέσο, συμπεριλαμβανομένης της γνώσης της αρμόδιας τεχνικής ή άλλης υπηρεσίας της περί του συμβατικού αντικειμένου και των ιδιαιτεροτήτων εκτέλεσής του ως και των διδαγμάτων της κοινής πείρας, κάθε ελλειπόν για την πληρότητα της αιτιολόγησης της κρίσης της στοιχείο.

6. Επειδή, τα ως άνω εφαρμόζονται και για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης κάτω των ορίων. Και αυτό, διότι κατά πάγια νομολογία, όσον αφορά τη σύναψη συμβάσεων οι οποίες, λαμβανομένης υπόψη της αξίας τους, δεν υπάγονται στις προβλεπόμενες με τους ενωσιακούς κανόνες διαδικασίες, οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται παρ' όλ' αυτά να τηρούν τους θεμελιώδεις κανόνες της Συνθήκης μεταξύ των οποίων και αυτή του αποτελεσματικού

ανταγωνισμού (πρβλ. ΔΕΕ, Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-324/98, *Telaustria και Telefonadress*, Συλλογή 2000, σ. I-10745, σκέψη 60, Διάταξη της 3ης Δεκεμβρίου 2001, C-59/00, *Vestergaard*, Συλλογή 2001, σ. I-9505, σκέψεις 20 και 21, Απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2005, C-264/03, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, Συλλογή 2005, σ. I-8831, σκέψη 32, και Απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007, C-6/05, *Medipac-Καζαντζίδης*, Συλλογή 2007, σ. I-4557, σκέψη 33), ο οποίος αποτελεί εξάλλου τον πυλώνα και πρίσμα ερμηνείας και εφαρμογής κάθε άλλης αρχής και κανόνα του ενωσιακού και εθνικού δικαίου δημοσίων συμβάσεων (πρβλ. Αποφάσεις ΑΕΠΠ 39, 120, 187/2017) και στην προστασία του οποίου μεταξύ άλλων ερείδεται και δικαιολογείται η διάταξη περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών του άρ. 88 Ν. 4412/2016. Εξάλλου, οι ειδικοί κανόνες περί διαδικασιών ανάθεσης κάτω των ορίων της Ενότητας 3 του Τμήματος IV του Τίτλου 3 «ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ» του Βιβλίου Ι Ν. 4412/2016, δεν είναι εξαντλητικοί και δεν ρυθμίζουν κατ' αποκλειστικότητα τις οικείες αυτές διαδικασίες, αλλά μόνο συγκεκριμένες πτυχές τους που κατά κύριο λόγο διαφοροποιούνται από τις άνω των ορίων, ενώ κατά τα λοιπά είναι και για αυτές εφαρμοστέος οιοσδήποτε άλλος κανόνας και αρχή τόσο του Τίτλου 3, στον οποίο εξάλλου ανήκει το προκείμενο άρ. 88, όσο και του εν γένει Βιβλίου Ι. Το δε Βιβλίο Ι ως προσαρμογή και μεταφορά στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, η οποία αυτή καθαυτή Οδηγία είναι καταρχήν εφαρμοστέα μόνο για τις άνω των ορίων διαδικασίες, με τη συμπερίληψη και των κάτω των ορίων διαδικασιών στο πραγματικό των ρυθμιζόμενων από αυτό θεμάτων, επέκτεινε τις, κατά τα παραπάνω καταρχήν αφορώσες τις άνω των ορίων διαδικασίες, διατάξεις της παραπάνω ενωσιακής Οδηγίας και στις κάτω των ορίων διαδικασίες.

7. Επειδή, εν προκειμένω, η οικονομική προσφορά του προσφεύγοντος ανήλθε σε 39.447,82 ευρώ άνευ ΦΠΑ, έναντι εκτιμώμενης αξίας 78.889,12 ευρώ άνευ ΦΠΑ, ήτοι προσφέρεται έκπτωση 49,996%. Στον ίδιο διαγωνισμό αποσφραγίσθηκαν δύο ακόμη προσφορές, η μεν πρώτη με προσφερόμενο τίμημα 62.388,56 ευρώ άνευ ΦΠΑ ήτοι έκπτωση 20,92%, η δε

δεύτερη με προσφερόμενο τίμημα 69.417,58 ευρώ άνευ ΦΠΑ ήτοι έκπτωση 12,01%. Για τον λόγο αυτό, δεδομένου και του ιδιαίτερα μεγάλου ποσοστού της έκπτωσης, το οποίο πρακτικά ανέρχεται σε 50%, σε σύγκριση μάλιστα με το αντίστοιχο προσφερθέν ποσοστό από του έτερους δύο προσφέροντες, η αναθέτουσα με το με αρ. πρωτ. 22525/3.11.2017 και κοινοποιηθέν αυθημερόν (3-11-2017) έγγραφό της, ορθώς και νομίμως, κάλεσε τον προσφεύγοντα όπως παράσχει τις κατ' άρθρ. 88 παρ. 1 Ν. 4412/2016 εξηγήσεις εντός προθεσμίας 10 ημερών. Ο δε προσφεύγων, σε απάντηση στην ως άνω πρόσκληση κατέθεσε το από 11-11-2017 αναρτηθέν στο ΕΣΗΔΗΣ οικείο έγγραφο εξηγήσεών του, στο οποίο ανέφερε επί λέξει τα εξής *“Σε απάντηση του εγγράφου σας με αρ. πρωτ. 22525/09-11-2017 σας γνωρίζουμε ότι: α) η εταιρεία μας διαθέτει μεγάλη πείρα σε εργασίες πρασίνου καθώς έχει εκτελέσει στο παρελθόν έργα όπως αναδασώσεις, φυτοτεχνικές εργασίες, δασοτεχνικά έργα κ.α. Ως προς την ουσία του εγγράφου μας σας ενημερώνουμε ότι η εταιρεία μας για την επιτυχή ολοκλήρωση της παραπάνω εργασίας κατέχει ιδιόκτητα οχήματα και μηχανήματα έργου και ενδεικτικά σας αναφέρουμε κάποια από αυτά, όπως τροχοφόρο καλαθοφόρο μηχανήμα με αριθμό αδείας ..., τροχοφόρο εκσκαφέα με αριθμό αδείας ..., τροχοφόρο φορτωτή με αριθμό αδείας ..., ερπυστριοφόρους εκσκαφείς με αριθμούς αδείας ..., ..., ..., φορτηγά οχήματα με αριθμούς κυκλοφορίας ... και ... (επισυνάπτονται οι άδειες κυκλοφορίας). Ακόμα η εταιρεία μας είναι στελεχωμένη από δασολόγους και εργατικό προσωπικό , που είναι καταρτισμένο σε τέτοιου είδους εργασίες. Τέλος, λόγω των συναφών έργων που εκτελούμε και της πολυετής συνεργασίας με τους προμηθευτές μας μπορούμε να πετυχαίνουμε τις μεγαλύτερες δυνατές εκπτώσεις επί των υλικών κατασκευής. Η εταιρεία συμμορφώνεται πλήρως με την κείμενη νομοθεσία ως προς τις περιβαλλοντικές, κοινωνικοασφαλιστικές, και εργατικές διατάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ.2. Συμμορφώνεται πλήρως ως προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131 και δεν λαμβάνει καμία κρατική ενίσχυση.”*. Μετά του ως άνω εγγράφου επισύναψε δε και τις άδειες κυκλοφορίας των ως άνω αναφερόμενων 9 οχημάτων. Η δε αναθέτουσα, όμως, έκρινε τις ως άνω εξηγήσεις ως ανεπαρκείς και ως μη εξηγούσες ικανοποιητικά το χαμηλό

επίπεδο της τιμής της προσφοράς με την ακόλουθη αιτιολογία «Από την με αρ. πρωτ. 5097/14-11-2017 υποβληθείσα απάντηση δεν προκύπτουν σημεία, στις παρεχόμενες διευκρινίσεις, που να τεκμηριώνουν την οικονομία μεθόδου παροχής των υπηρεσιών του υποψηφίου δηλαδή δεν περιγράφεται λεπτομερώς ο τρόπος εκτέλεσης των εργασιών που περιγράφονται στον προϋπολογισμό, συνοδευόμενη από ανάλυση του κόστους αυτών (λειτουργικό κόστος μηχανημάτων και οχημάτων, κόστος εργατοτεχνικού και επιστημονικού προσωπικού ημερήσια αποζημίωση και αντίστοιχη ασφαλιστική εισφορά για κάθε εργαζόμενο, κόστος υλικών, εργολαβικό όφελος) και ούτε, για παράδειγμα, έχει προσκομιστεί τουλάχιστον μία σύμβαση έργου, των τελευταίων ετών, με συναφές αντικείμενο (στο οποίο να περιλαμβάνονται και οικοδομικές εργασίες) και με αντίστοιχο με το προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης καθώς και βεβαίωση καλής εκτέλεσης του εν λόγω έργου . Επιπρόσθετα, το αντικείμενο των δασοτεχνικών έργων ή των έργων πρασίνου στο σύνολό τους δεν είναι συναφές με το αντικείμενο του συγκεκριμένου έργου, το οποίο διαφοροποιείται σημαντικά και λόγω της φύσης των απαιτούμενων εργασιών και λόγω του χώρου στον οποίο εκτελείται. Συμπληρωματικά, από τα ιδιόκτητα μηχανήματα, στα οποία κάνει ιδιαίτερη μνεία, απαιτούμενα για την εκτέλεση των εργασιών που περιγράφονται στον προϋπολογισμό της μελέτης με αριθμό 92/2017 και τίτλο «Αποξήλωση πρέμνων και φύτευση νέων δένδρων», είναι ένα φορτηγό αυτοκίνητο για τη μεταφορά προσωπικού και υλικών και για την άμεση απομάκρυνση των υπολειμμάτων των εκτελούμενων εργασιών, ένα καλαθοφόρο όχημα για την κοπή ψηλών ξερών δένδρων, το οποίο θα απαιτηθεί σε ελάχιστες περιπτώσεις, και ένα μηχάνημα για την αποξήλωση των πρέμνων. Όσον αφορά το τελευταίο, αυτό είναι το πλέον απαραίτητο για την εκτέλεση του ανωτέρω έργου, είναι αυτό που θα εργαστεί πολλές ώρες και καθορίζει σημαντικά το κόστος των εκτελούμενων εργασιών. Στην με αρ. πρωτ. 5097/14-11-2017 υποβληθείσα απάντηση δεν διευκρινίζεται με ποιο μηχάνημα και πώς θα εκτελεστούν οι εργασίες της αποξήλωσης των πρέμνων, δεδομένου ότι πρέπει να εργαστεί σε πεζοδρόμια, σε στενούς δρόμους, ανάμεσα σε σταθμευμένα αυτοκίνητα και με δεδομένη την ύπαρξη υπόγειων δικτύων κοινής ωφέλειας. 2.

Επίσης, αναφέρεται η στελέχωση της εταιρείας με δασολόγους και εργατοτεχνικό προσωπικό, χωρίς να επισημαίνεται ο αριθμός των ατόμων που θα απασχοληθούν για την εκτέλεση των εργασιών του ανωτέρω έργου και χωρίς να αποδεικνύεται η εμπειρία τους στην εκτέλεση τόσο των εργασιών πρασίνου όσο και των οικοδομικών εργασιών, που απαιτούνται, και ούτε προσκομίζονται αποδεικτικά στοιχεία των νομίμων αποδοχών και των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων που απασχολούνται στην εταιρεία.».

8. Επειδή, από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο προσφεύγων με τις εξηγήσεις του επικαλέστηκε και απέδειξε την εκ μέρους του κατοχή κάποιων ιδιόκτητων τεχνικών μέσων που θα χρησιμοποιήσει στο σκέλος του συμβατικού αντικείμενου που αφορά εργασίες και περαιτέρω προέβη σε γενικόλογες και αναπόδεικτες αναφορές σε προσωπικό που ήδη απασχολεί και επομένως ούτως ή άλλως αμείβει (χωρίς να προκύπτει αν αυτό απασχολείται στα πλαίσια άλλης σύμβασης ή με σχέση εξαρτημένης εργασίας τέτοιου είδους ώστε όντως η μισθοδοσία του να μη συνδεθεί αποκλειστικά με το προκείμενο αντικείμενο αλλά να τον επιβαρύνει ούτως ή άλλως σε μόνιμη βάση), όπως και σε γενικόλογες αναφορές για πολύχρονη συνεργασία του με προμηθευτές που του επιτρέπει χαμηλές τιμές για τα προσφερόμενα αγαθά, χωρίς αναφορά ποιες είναι αυτές οι τιμές, έστω κατά προσέγγιση και την προσκόμιση κάποιου ενδεικτικού τιμολογίου αγοράς κάποιου από τα προϊόντα που θα κληθεί αν καταστεί ανάδοχος να προμηθεύσει στην αναθέτουσα, ομοίως δε και γενικόλογη μνεία σε πρότερη εμπειρία του σε ανάλογες συμβάσεις, χωρίς όμως ούτε να αναφέρει ποιες είναι αυτές ούτε να τεκμηριώνει την αντιστοιχία τους με την προκείμενη σύμβαση ούτε ιδίως να εξηγεί γιατί ειδικώς αυτή η εμπειρία θα του προσφέρει δυνατότητα εκτέλεσης της σύμβασης με τόσο χαμηλό για τον ίδιο κόστος. Περαιτέρω, οι ως άνω εξηγήσεις του δεν περιέλαβαν καμία αναφορά στο πραγματικό κόστος του για την προμήθεια των προϊόντων που αφορά το συμβατικό αντικείμενο και συνιστούν μεγάλο μέρος της συνολικής εκτιμώμενης αξίας. Είναι δε σαφές, ότι η προσβαλλόμενη ανέφερε στην αιτιολογία της το αναπόδεικτο των προηγούμενων συμβάσεων, όχι για να

θεσπίσει το πρώτον κριτήριο ποιοτικής επιλογής περί την τεχνική επάρκεια του προσφέροντος, αλλά ως συγκριτικό στοιχείο, το οποίο κατά την παραπάνω σκ. 5, ευλόγως δύναται να ληφθεί υπόψη συνδυαστικά με άλλα στοιχεία και μάλιστα σε απάντηση της ίδιας της σχετικής αναφοράς του προσφεύγοντος περί εμπειρίας του στο δικό του έγγραφο εξηγήσεων. Επιπλέον, παρότι ο προσφεύγων σύμφωνα και με τη σκ. 5, δεν απαιτείτο να προσκομίσει υποχρεωτικά και άνευ ετέρου για το βάσιμο των εξηγήσεων του, κάποια τυχόν αναλυτική μελέτη για το εργατικό κόστος του, πλην όμως όφειλε αν μη τι άλλο να αναφέρει πόσα άτομα και για πόσες ημέρες και ώρες υπολογίζει ότι θα απασχολήσει, ώστε να καταστεί στη συνέχεια δυνατό για την αναθέτουσα, σε συνεννόηση μαζί του να καθορίσει το εύλογο εργατικό και ασφαλιστικό κόστος, στοιχείο που η τελευταία υποχρεούτο να λάβει υπόψη ώστε να αιτιολογήσει σχετικώς τη συμμόρφωση της προσφοράς με το άρ. 18 παρ. 2 Ν. 4412/2016, πράγμα όμως αδύνατο λόγω της μη προσκόμισης από τον προσφέροντα κάποιου σχετικού στοιχείου. Ούτε είναι εύλογο να αναμένεται από την αναθέτουσα, ότι δια της απλής αναφοράς του προσφεύγοντος σε κάποια ιδιότητα οχήματά του, όφειλε η ίδια να εκτιμήσει με τι και πόσο προσωπικό, ποιων ειδικοτήτων και κυρίως για πόσες ημέρες και ώρες θα εκτελείτο το συμβατικό αντικείμενο. Κατ' αποτέλεσμα των ανωτέρω, οι παρασχεθείσες από τον προσφεύγοντα εξηγήσεις ήταν αόριστες και ανεπαρκείς για την εκ μέρους της αναθέτουσας διαμόρφωση κρίσης ή έστω μιας επαρκούς και εύλογης βάσης, ώστε να τη συμπληρώσει περαιτέρω σε συνεννόηση μαζί του και με τυχόν εκ μέρους του πρόσκληση για συμπληρωματικά έγγραφα. Το πρώτον δε δια της προδικαστικής προσφυγής του αναφέρεται σε αριθμό προσωπικού που απασχολεί, χωρίς και πάλι να συνδέει αυτό με τη χρήση των μηχανημάτων και οχημάτων που διαθέτει, ενώ επιπλέον καθίσταται ασαφές πως με προσωπικό 5 ατόμων πλην του ενός ατόμου ως επιστημονικού προσωπικού, θα χρησιμοποιήσει το σύνολο των πολυάριθμων οχημάτων και μέσων που επικαλείται ότι διαθέτει και θα χρησιμοποιήσει στην επίμαχη σύμβαση, ενώ και πάλι δεν αναφέρει τίποτα για τον χρόνο απασχόλησης. Μνημονεύει δε ότι το κόστος του λόγω ιδιοκτησίας των οχημάτων θα επιβαρυνθεί μόνο με κόστος

λειτουργίας, χωρίς όμως να παρέχει κανένα έστω ενδεικτικό περί αυτού στοιχείο.

9. Επειδή, εξάλλου, το τμήμα των επιμέρους κωδικών της οικείας συνημμένης στη Διακήρυξη Μελέτης, που αφορούν αμιγώς και αποκλειστικά προμήθεια αγαθών, ήτοι δένδρα, φυτά, θάμνους και χώμα και αναφέρονται στον οικείο στην ως άνω Μελέτη, Προϋπολογισμό με α/α 1-18 και 40 (οι δε κωδικοί 20-22 που αφορούν φύτευση με μπάλες χώματος που θα προμηθεύσει ο ανάδοχος, ο κωδικός 20 που αφορά υποστήλωση δένδρου συμπεριλαμβανόμενης της αξίας του πλέγματος και των πασάλων και οι κωδικοί 30-31 περί προμήθειας, μεταφοράς, διάστρωσης και συμπύκνωσης σκυροδέματος δεν συνυπολογίζονται διότι εμπεριέχουν και εργασία και προμήθεια ως αυτοτελείς επιμέρους κωδικοί), ανέρχονται σε αθροιστική εκτιμώμενη άνευ ΦΠΑ αξία 35.640 ευρώ ήτοι στο 45,17% της συνολικής εκτιμώμενης άνευ ΦΠΑ αξίας της όλης συμβάσεως. Τούτο σημαίνει ότι ακόμη και εντελώς δωρεάν να προμηθεύεται τα παραπάνω φυτά και χώμα ο προσφεύγων, και πάλι η προσφορά του των 39.447,82 ευρώ άνευ ΦΠΑ για το σύνολο της σύμβασης θα τελούσε σε έκπτωση 8,8% επί του υπολειπόμενου μέρους της εκτιμώμενης αξίας αφαιρουμένων των παραπάνω κωδικών με α/α 1-18 και 40 ($78889,12 - 35640 = 43249,12$ και $39.447,82 / 43249,12 = 91,2\%$). Για τους δε κωδικούς 1-18, ο προσφεύγων στην οικονομική του προσφορά προσφέρει ως τιμή μονάδας 22,1 ευρώ για τα Δ5 φυτά και 12,3 για τα Δ4 φυτά, ενώ η διακήρυξη όριζε ως εκτιμώμενη αξία 45 και 25 ευρώ αντίστοιχα, ήτοι παρείχε έκπτωση 50,8%. Σημειωτέον δε, ότι οι εργασίες που εμπλέκουν μεταξύ άλλων και χρήση οχήματος ή μέσου, δηλαδή εκσκαφείς και βυτίο, από αυτά που ο προσφεύγων επικαλείται ότι κατέχει και δύναται να χρησιμοποιεί μόνο με λειτουργικό κόστος, αφορούν τους κωδικούς 23 και 32-39, συνολικής εκτιμώμενης άνευ ΦΠΑ αξίας 33.670,85 ήτοι το 42,68% της όλης εκτιμώμενης αξίας της συμβάσεως. Και τούτο, παρότι οι οικείες αυτές εργασίες ναι μεν διευκολύνονται από τα οχήματα και μέσα, αλλά αυτονόητα περιλαμβάνουν μεγάλο βαθμό χειρωνακτικής εργασίας ή δύναται ανά περίπτωση να λάβουν

χώρα μόνο με τέτοια χειρωνακτική εργασία (επί παραδείγματι κοπή δένδρων). Και πάλι, εξάλλου, η κατοχή ίδιων μέσων δεν σημαίνει ότι και αυτή η μόνη χρήση τους θα είναι δωρεάν, αφού εκτός των εργατικών εξόδων για τα οποία ο προσφεύγων ουδένα ανφέρει συγκεκριμένο, η χρήση αυτή εμπλέκει καύσιμα, αναλώσιμα, λιπαντικά και λοιπά έξοδα. Το όποιο οικονομικό όφελος από λοιπά φορτηγά, αφενός δεν το αποδεικνύει, αφετέρου δεν δύναται να είναι τόσο σημαντικό (συμβολή στη μεταφορά πρώτων υλών, μετακινήσεις προσωπικού κλπ), ώστε να μειώνει σε τόσο μεγάλο βαθμό το κόστος ούτε της εκ μέρους του προμήθειας αγαθών που ο προσφεύγων θα προμηθεύσει στην αναθέτουσα, το οποίο κατά τεκμήριο βασίζεται στην τιμή αγοράς τους περισσότερο ούτε της εκτέλεσης των όποιων επιστρώσεων, αποξηλώσεων, πλακοστρώσεων, σκυροδεματικών εργασιών που η σύμβαση εμπλέκει (και οι οποίες ούτως ή άλλως είναι ιδιαίτερα μικρές σε σχέση με το όλο συμβατικό αντικείμενο). Ούτως, το όποιο οικονομικό πλεονέκτημα ο προσφεύγων αποδεικνύει αφορά την εκ μέρους του δυνατότητα εν μέρει μείωσης μιας από τις περισσότερες πτυχές του κόστους και μάλιστα μόνο επί επιμέρους αντικειμένου που αφορά μόλις το 42,68% του συμβατικού αντικειμένου. Τούτο δεν παρίσταται ως επαρκές για να δικαιολογήσει το ποσοστό 50% έκπτωσης που προσέφερε για το σύνολο του συμβατικού αντικειμένου. Περαιτέρω, ακόμη και αυτή η εκ μέρους του κατοχή εκσκαφών και κάποιων τεχνικών μέσων, στοιχεία που ουδόλως αποκλείεται να συντρέχουν και υπέρ των έτερων προσφερόντων κατά την κοινή πείρα, δεν αποδεικνύεται γιατί προσδίδει στον προσφεύγοντα ένα τόσο μεγάλο πλεονέκτημα που του επέτρεψε μια έκπτωση 29,08% μεγαλύτερη (με υπολογισμό αυτής επί του όλου συμβατικού αντικειμένου) από την αμέσως επόμενη προσφορά (η οποία αμέσως μεγαλύτερη έκπτωση ανήλθε σε $62388,56/78889,12=20,91\%$, $49,99-20,91=29,08$). Επιπλέον, η, και αυτή αναπόδεικτη, επίκληση ότι απασχολεί μόνιμο προσωπικό δεν εξηγεί κάτι, αφού ούτως ή άλλως το ποσό του εργατικού κόστους που όφειλε να λάβει υπόψη του πρέπει να επιμεριστεί στις εργασίες που απαιτούνται για το συμβατικό αντικείμενο, οπότε θα ήταν παρόμοιο ή έστω όχι ουσιωδώς διαφορετικό, είτε το απασχολούσε από πριν είτε όχι, ενώ και οι έτεροι προσφέροντες επικαλούνται

ότι απασχολούν προσωπικό, όπως φαίνεται από τις τεχνικές προσφορές τους, το δε προσωπικό που θα απασχοληθεί και οι ώρες εργασίας του θα είναι περίπου ίδιες ανεξαρτήτως επιμέρους προσφέροντος, αφού το συμβατικό αντικείμενο είναι δεδομένο και τεχνικά σύνηθες, δεν εμπλέκει κάποιες τυχόν περίπλοκες τεχνικές τις οποίες κάποιος τυχόν θα μπορούσε να εκτελέσει πολύ ευχερέστερα και με λιγότερη εμπλοκή εργασίας και προσωπικού ούτε ο προσφεύγων επικαλείται κάποια καινοφανή τεχνικά μέσα τα οποία θα του επιτρέψουν μια σημαντική μείωση εργασίας και απασχολούμενου προσωπικού. Αλλά και αν ακόμη ο ισχυρισμός του ήταν ότι απασχολεί ούτως ή άλλως προσωπικό, το οποίο είναι αδρανές και επομένως μη παραγωγικό κατά τον παρόντα χρόνο και δη με συμβάσεις εργασίας που δεν του επιτρέπουν τη μείωση του εργατικού κόστους παρά την προς το παρόν αδράνειά του (κάτι επίσης ασυνήθιστο για εργατοτεχνικό προσωπικό το οποίο κατά κανόνα αμείβεται με ημερομίσθια) και πάλι, όλα τα παραπάνω, ως εκφεύγοντα από το αναμενόμενο και ως τυχόν παραμέτρους που συνιστούν μια εξαιρετική ως προς τη συγκεκριμένη σύμβαση αιτία τόσο χαμηλής προσφοράς, ο προσφεύγων όφειλε να τα επικαλεστεί και να τα αποδείξει ο ίδιος προσηκόντως.

10. Επειδή, ο προσφεύγων προσκόμισε το πρώτον ενώπιον της ΑΕΠΠ μια μόνη σύμβαση του με τον Δήμο Εχεδώρου, όπου όμως τα δένδρα (κωδικός 3.4 μελέτης) συνολικά είχαν εκτιμώμενη αρχική αξία διακήρυξης 360 ευρώ άνευ ΦΠΑ εν μέσω μιας σύμβασης συνολικής εκτιμώμενης άνευ ΦΠΑ αξίας 195.121,95 ευρώ. Στην ίδια ως άνω παλαιότερη σύμβασή του το σύνολο των κωδικών 3.3-3.11 ανέρχεται σε εκτιμώμενη αξία άνευ ΦΠΑ 2.729 ευρώ, δηλαδή στο 1,39% της συνολικής εκτιμώμενης αξίας, ήτοι σε ασήμαντο τμήμα αυτής. Οι αντίστοιχοι όμως κωδικοί 1-22, 24-25 και 40 της προκείμενης διαδικασίας, ήτοι φυτά, φυτεύσεις με μπάλες χώματος, υποστήλωση με πασσάλωση δένδρου και πλέγμα, ανοίγματα λάκων και κηπευτικό χώμα έχουν αθροιστική εκτιμώμενη αξία 44.676,20 ευρώ άνευ ΦΠΑ (56,62% συνολικής εκτιμώμενης αξίας). Επιπλέον, η πρότερη αυτή σύμβαση, ασχέτως δε ότι το πρώτον προσκομίστηκε ενώπιον της ΑΕΠΠ ενώ ο προσφεύγων δύνατο και

όφειλε να την προσκομίσει με τις εξηγήσεις του στην αναθέτουσα και αδιαφόρως του ότι η επίκληση του περί πλήθους σχετικών συμβάσεων που όμως δεν προσκόμισε ούτε με την προσφυγή του ενώπιον της ΑΕΠΠ, παρότι κατά δήλωση του είναι διαθέσιμες σε αυτόν, όπως προκύπτει από τον Προϋπολογισμό Μελέτης αυτής είναι ακατάλληλη για χρήση ως συγκριτικό στοιχείο και δεν συνδέεται ουσιωδώς με την παρούσα επίμαχη σύμβαση, ώστε να δύναται να χρησιμοποιηθεί ως τεκμήριο δυνατότητας επίτευξης χαμηλού κόστους για την τελευταία. Και τούτο διότι η σύμβαση με τον Δήμο Εχεδώρου επικέντρωνε κυρίως σε κατασκευαστικό έργο και πλακοστρώσεις, επιστρώσεις, χρήση σκυροδέματος, αδροποιήσεις με μάρμαρο, κιγκλιδώματα, λιθοδομές και χρωματισμούς (Ενότητα 2 αυτής συνολικής εκτιμώμενης άνευ ΦΠΑ αξίας 86.358,87 ευρώ επί συνόλου 141.623,45 ευρώ συνολικής εκτιμώμενης αξίας άνευ ΦΠΑ της όλης σύμβασης προ Γ.Ε., Ε.Ο., απροβλέπτων και αναθεώρησης, ήτοι η Ενότητα 2 είχε συμμετοχή στη συνολική εκτιμώμενη αξία 60,97%). Ένα άλλο μεγάλο μέρος αυτής αφορούσε κολωνάκια, όργανα παιδιάς, καλαθάκια, εν γένει εξοπλισμό παιδικής χαράς και υλικά φωτισμού μαζί με τις σχετικές εργασίες (Ενότητα 3, κωδικοί 3.12-3.23 με συνολική εκτιμώμενη προ ΦΠΑ αξία 34.430 ευρώ προ ΓΕ, ΕΟ, Απροβλέπτων και Αναθεώρησης και συμβολή στη συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης 24,31%). Η δε Ενότητα 1 αυτής περί καθαιρέσεων και εκσκαφών με εκτιμώμενη αξία 13.085,68 ευρώ είχε συμβολή στο συνολικό οικονομικό της αντικείμενο 9,24%. Η δε προκείμενη σύμβαση περιλαμβάνει απλά κάποιες πολύ περιορισμένες πλακοστρώσεις, αποξηλώσεις και σκυροδεματικές εργασίες στους κωδικούς 26-31 της οικείας Μελέτης, με συνολικό προϋπολογισμό 542,07 ευρώ άνευ ΦΠΑ και συμβολή στην όλη εκτιμώμενη συμβατική αξία 0,68%, δηλαδή αμελητέα και τίποτε από τα τα υπόλοιπα που προβλέπονται στις Ενότητες 1 και 2 και τους κωδικούς 3.12-3.23 της Ενότητας 3 της σύμβασης με τον Δήμο Εχεδώρου. Επομένως, η σύμβαση με τον Δήμο Εχεδώρου, η οποία εξάλλου είναι σύμβαση έργου και όχι υπηρεσίας όπως η προκείμενη, συνίσταται κατά 94,47% ($9,24+60,92+24,31=94,47$) από εργασίες που στην προκείμενη σύμβαση συνιστούν μόλις το 0,68% αυτής. Αντίθετα, η σύμβαση με τον Δήμο Εχεδώρου,

όπως προαναφέρθηκε, είχε πολύ μικρό μέρος αμιγώς προμήθειας φυτών, χώματος και φυτοκηπευτικών εργασιών, σε αντίθεση με την προκειμένη σύμβαση. Επομένως, δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί η σύμβαση με τον Δήμο Εχεδώρου ως στοιχείο για τη δικαιολόγηση των τόσο μεγάλων και περί το 50% εκπτώσεων που προσφέρει ο προσφεύγων για φυτά, φυτεύσεις, χώματα, πασσαλώσεις δένδρου και ανοίγματα λάκων, στοιχεία όμως με ιδιαίτερα μεγάλη εν προκειμένω συμβολή και δη ανερχόμενη στο 56,62% του συνολικού οικονομικού της αντικειμένου. Ούτε προφανώς η εκ μέρους του κατοχή οχημάτων και μέσων που θα χρησιμοποιηθούν σε αποξηλώσεις και εκπρεμνώσεις έχουν οιαδήποτε σχέση και μπορούν να έχουν συμβολή στη μείωση του κόστους για την προμήθεια των παραπάνω αγαθών, τα οποία προφανώς θα τα προμηθευθεί από τρίτους χωρίς όμως να αποδεικνύει πως του προσφέρουν οι ίδιοι τόσο μεγάλες εκπτώσεις, και την παροχή των παραπάνω φυτοκηπευτικών υπηρεσιών. Η δε αδυναμία στοιχειοθέτησης των προσφερόμενων από τον προσφεύγοντα εκπτώσεων σε στοιχεία που αφορούν το 56,62% της παρούσας σύμβασης, καθιστά αδιάφορο το αν για το υπολειπόμενο μέρος δύναται όντως να παρέχει τόσο φθηνά τις οικείες υπηρεσίες του και ιδίως όσον αφορά τις εκριζώσεις. Περαιτέρω, όμως, παρατηρείται και το εξής. Ο προσφεύγων δεν παρέχει απλά στην οικονομική του προσφορά μια τυχόν πολύ μεγάλη, ανώτερη δε κατά πολύ του 50% της εκτιμώμενης αξίας για κάποια είδη, υπηρεσίες και εργασίες, ενώ κατά τα λοιπά η προσφορά του κυμαίνεται σε ομαλότερα και πιο συνηθισμένα ποσοστά έκπτωσης και συμβαδίζοντας με τους λοιπούς προσφέροντες, κάτι που αν μη τι άλλο θα παρείχε μια πρώτη βάση και υπό την επιφύλαξη περαιτέρω εκ μέρους του απόδειξης, ότι όντως εν προκειμένω ο οικονομικός φορέας έχει κάποια συγκεκριμένη δυνατότητα επί μιας συγκεκριμένης κατηγορίας εργασιών, υπηρεσιών ή αγαθών, που τον καθιστά ικανό να προσφέρει μεγάλη συνολική έκπτωση. Αλλά συμμέτρως προσφέρει για κάθε επιμέρους κωδικό έκπτωση περί το 51%, με απειροελάχιστες προς τα άνω και κάτω αποκλίσεις. Πλην των κωδικών 1-18, ήτοι τα φυτά για τα οποία όπως προαναφέρθηκε παρείχε ίδια τιμή για όλα τα δένδρα της κατηγορίας Δ5 και αντίστοιχα ίδια για αυτά της

κατηγορίας Δ4, πάντα όμως με έκπτωση κοινή ήτοι 50,8%, περαιτέρω προσφέρει για τον κωδικό 19 έκπτωση 50,77%, για τον κωδικό 20 46,15%, για τον κωδικό 21 50%, για τον κωδικό 22 50%, για τον κωδικό 23 40%, για τον κωδικό 24 50%, για τον κωδικό 25 46,67%, για τον κωδικό 26 50,83%, για τον κωδικό 27 44,8%, για τον κωδικό 28 51,28%, για τον κωδικό 29 50,9%, για τον κωδικό 30 50,88%, για τον κωδικό 31 50,53%, για τον κωδικό 32 51,14%, για τον κωδικό 33 50,9%, για τον κωδικό 34 51,1%, για τον κωδικό 35 51,11%, για τον κωδικό 36 51,06%, για τον κωδικό 37 50,92%, για τον κωδικό 38 50,83%, για τον κωδικό 39 51% και για τον κωδικό 40 51,76%. Οι δε κωδικοί 20 και 25 όπου παρέχει έκπτωση κυμαινόμενη μεταξύ 46,15% και 46,67% έχουν επιμέρους εκτιμώμενη αξία 81,90 και 1087,50 ευρώ αντίστοιχα, ενώ ο κωδικός 23 όπου δόθηκε η μόνη ουσιωδώς διαφορετική έκπτωση 40% έχει επιμέρους εκτιμώμενη αξία 5.910 ευρώ, η δε συνολική συμβολή τους μαζί ανέρχεται μόλις στο 9% της συνολικής αξίας της σύμβασης. Οι υπόλοιποι κωδικοί αντιστοιχούντες στο 91% της σύμβασης έχουν προσφερθεί με σύμμετρη έκπτωση 51%. Είναι καταρχήν εξαιρετικά ασυνήθιστο ένας οικονομικός φορέας, όχι απλά να μπορεί να προσφέρει τόσο μεγάλες εκπτώσεις σε τέτοια διαφορετικά αντικείμενα, από φυτεύσεις, φυτά και χώματα έως εκριζώσεις και πλακοστρώσεις, αλλά ιδίως οι εκπτώσεις του πάντα να κινούνται σε τόσο παρόμοιο ποσοστό παρότι αφορούν ετερόκλητα και άσχετα μεταξύ τους αντικείμενα, περιλαμβάνοντα αμιγή προμήθεια, υπηρεσίες έως και τεχνικές εργασίες, για έκαστο εκ των οποίων απαιτούνται εντελώς διαφορετικοί πόροι και ικανότητες για την επίτευξη μιας τόσο μεγάλης έκπτωσης. Το δε γεγονός του συμμέτρου της εκπτώσεως, μόνο του είναι αδιάφορο διότι εξάλλου μπορεί να σημαίνει πως ο προσφέρων απλώς εσωτερικοποιεί και υπολογίζει την όποια έκπτωση που μπορεί να επιτύχει συνολικά για το συμβατικό αντικείμενο σχεδόν ενιαία στους επιμέρους κωδικούς. Εξάλλου, το σύμμετρο των εκπτώσεων στις αμιγείς διαδικασίες ανάθεσης έργου συνιστά στοιχείο της ομαλότητας αυτών κατ' άρ. 95 παρ. 1 περ. α' Ν. 4412/2016. Όμως, ο συνδυασμός μιας καταρχήν ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς με τέτοια σύμμετρη έκπτωση σε αντικείμενο που εκτείνεται από αμιγή προμήθεια ως έργο (και όχι αμιγές έργο) και δη με το

σκέλος της προμήθειας ιδιαίτερα έντονο στη συνολική αξία του συμβατικού αντικειμένου, σημαίνει ότι ο προσφέρων οφείλει να παράσχει επαρκείς και σαφείς εξηγήσεις περί του είτε ποιος πόρος του επιτρέπει ανά αυτοτελές είδος αντικειμένου (ήτοι προμήθεια, υπηρεσία, έργου) να επιτυγχάνει τόσο χαμηλό και παρόμοιο κόστος είτε ποιος πόρος του επιτρέπει να επιτύχει τόσο χαμηλό κόστος σε κάποιο έστω από τα περισσότερα είδη του συμβατικού αντικειμένου, ώστε να δύναται στη συνέχεια να κατανέμει μια τόσο μεγάλη έκπτωση στα περαιτέρω είδη και κωδικούς του αντικειμένου. Και προφανώς, μια τόσο μεγάλη έκπτωση σε αντικείμενο που περιλαμβάνει προμήθεια, υπηρεσίες και εργασίες που με τη σειρά τους και αυτές ποικίλλουν, θα πρέπει να μπορεί να δικαιολογηθεί από σαφή και αποδεικνυόμενη ικανότητα του οικονομικού φορέα δυνάμενη να επιφέρει τέτοιο συνολικό αποτέλεσμα. Το δε οικείο βάρος απόδειξης, σε αντίθεση με όσα ο προσφεύγων ισχυρίζεται, το φέρει καταρχήν ο ίδιος και όχι η αναθέτουσα, η οποία απλώς αν εύρισκε μια καταρχήν αποδεικτική βάση περαιτέρω όφειλε να μεριμνήσει για τη συμπλήρωση της. Εν προκειμένω, όμως, το μόνο αποδεικνυόμενο από τον προσφεύγοντα ήταν, κατά τη σκ. 9, η εκ μέρους του δυνατότητα μειωμένου κόστους (και δη όχι ως προς τους συγκεκριμένους ανταγωνιστές του οι οποίοι πρόσφεραν πολύ μικρότερες εκπτώσεις, αλλά σε σχέση με το κόστος που ο ίδιος θα είχε αν δεν κατείχε τα οχήματα και μέσα) στις εργασίες που εμπλέκουν και χρήση οχήματος, οι οποίες όμως συνιστούν ένα επιμέρους μόνο τμήμα του αντικειμένου. Συνεπώς, οι εξηγήσεις του προσφέροντος ως και όσα επ' αυτών προσέθεσε με την προδικαστική προσφυγή του είναι όλως ασαφή, μη ικανοποιητικά και ανεπαρκή για την εξήγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς του, ενώ συγχρόνως τα διδάγματα της κοινής πείρας και η διάρθρωση του αντικειμένου της επίμαχης σύμβασης και αυτά σε συνδυασμό με όσα ο προσφεύγων όφειλε ειδικώς, σε σχέση με το επίμαχο συμβατικό αντικείμενο (βλ. σκ. 5 σε συνδυασμό με σκ. 8-10) να προσκομίσει και δεν προσκόμισε, προς τεκμηρίωση του εφικτού και βιώσιμου της χαμηλής προσφοράς του, καθιστούν αμφίβολο το δικαιολογημένο αυτής.

11. Επειδή, περαιτέρω, κατά τις παραπάνω σκ. 7-10, ο προσφεύγων, εκτός του ότι δεν προσέφερε επαρκείς εξηγήσεις ή έστω επαρκή καταρχήν βάση τέτοιων εξηγήσεων για την ασυνήθη έκπτωση που προσέφερε σε συμβατικό αντικείμενο με επιμέρους υποαντικείμενα προμήθειας, υπηρεσίας και έργου, μη δικαιολογώντας ούτως ότι δεν διακινδυνεύεται η εκ μέρους του ασφαλής ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου με τόσο μικρό τίμημα, αλλά περαιτέρω δεν στοιχειοθέτησε ούτε προσέφερε κάποια επαρκή αποδεικτική βάση, περί του ότι η τόσο χαμηλή προσφορά του σε κάθε περίπτωση δεν θα διακινδυνεύσει την εκ μέρους του τήρηση των υποχρεώσεων του βάσει της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας. Τούτο παρότι το στοιχείο αυτό συνιστά υποχρεωτικό μέρος της αιτιολόγησης αποδοχής μιας ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς κατά τα ανωτέρω στη σκ. 5. Η δε τόσο μεγάλη έκπτωση που προσέφερε σε αντικείμενο με εντελώς διακριτές πτυχές, σε συνδυασμό με ότι δεν προσέφερε μια εύλογη εξήγηση ότι το εξωγενές κόστος του για την εκτέλεσή του (ήτοι οι αγορές των προς προμήθεια αγαθών ή και υλικών για τις αναγκαίες εργασίες, όπως και το κόστος καυσίμων και λοιπών εξόδων για τη χρήση των οχημάτων και μέσων του) θα είναι τυχόν ιδιαίτερα χαμηλό (πολύ περισσότερο δε δεν απέδειξε τίποτα σχετικό με αυτό το εξωγενές κόστος), αλλά και με ότι, παρά τις ως άνω ασάφειες των εξηγήσεών του, δεν εξήγησε καν ποιο θα είναι αυτό καθαυτό το συγκεκριμένο εν προκειμένω εργατικό και κοινωνικοασφαλιστικό του κόστος, ώστε να εξεταστεί περαιτέρω αν το λοιπό τμήμα του τιμήματος που προτείνει επαρκεί για τα λοιπά έξοδα του για την εκτέλεση της σύμβασης, καθιστούν τουλάχιστον αδιευκρίνιστο, ασαφές και εν τέλει αμφίβολο αν η συγκεκριμένη οικονομική προσφορά είναι σε θέση να διασφαλίσει την εκπλήρωση των παραπάνω εργατικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων του προσφεύγοντος. Συνεπώς, οι εξηγήσεις που ο προσφεύγων υπέβαλε ως και όσα επιπλέον προσέθεσε δια της προδικαστικής προσφυγής του είναι όλως ανεπαρκή για τη δικαιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς του βάσει τόσο των κριτηρίων των άρ. 88 παρ. 1-2 Ν. 4412/2016, όσο και του αντικειμένου δεσμίου ελέγχου και υποχρεωτικής προϋπόθεσης για την έγκριση της προσφοράς του βάσει του άρ. 88 παρ. 3.

12. Επειδή, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, ο προσφεύγων καίτοι κλήθηκε από την αναθέτουσα δεν προσέφερε ικανοποιητικές εξηγήσεις κατ' άρ. 88 Ν. 4412/2016, η δε αναθέτουσα ουδόλως έσφαλε με την προσβαλλόμενη πράξη αυτής. Περαιτέρω, ο προσφεύγων συμπλήρωσε περαιτέρω στοιχεία και ισχυρισμούς για το δικαιολογημένο της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς του, δια της προκείμενης Προδικαστικής Προσφυγής του, τα οποία και πάλι και δη σε συνδυασμό με όσα ο ίδιος είχε ισχυριστεί και προσκομίσει ενώπιον της αναθέτουσας με τις εξηγήσεις του (εφ'ών η προσβαλλόμενη), αλλά και όσα το Κλιμάκιο αυτεπάγγελα αναζήτησε μέσω του ΕΣΗΔΗΣ κατά τις ως άνω σκ. 9-10, είναι όλως ανεπαρκή και μη ικανοποιητικά για την εξήγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς του κατ' άρ. 88 παρ. 2 και 3 Ν. 4412/2016. Ούτως, ο προσφεύγων παρά τις δύο δυνατότητες που του παρασχέθηκαν, ήτοι πρώτον δια εξηγήσεων ενώπιον της αναθέτουσας και δεύτερον με την ενώπιον της ΑΕΠΠ προσφυγή του, δεν εκπλήρωσε τις οικείες υποχρεώσεις του και προϋποθέσεις για τη μη απόρριψη της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς του. Η δε ενώπιον της ΑΕΠΠ διαδικασία ουδόλως συνίσταται, δεδομένης και της ισότητας των διαδικών στην προδικαστική προστασία ως μέσο πραγμάτωσης της εν γένει αρχής της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, σε τυχόν διαπραγματεύσεις με τους ανά περίπτωση προσφεύγοντες ή κλήσεις προς αυτούς για τη διάσωση των προσφορών τους, σκοπός για τον οποίο εξάλλου οι ίδιοι προσέφυγαν ενώπιον της, πολύ περισσότερο δε καθώς η προθεσμία για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής έχει ήδη λήξει από 22-12-2012, βλ. ανωτέρω σκ. 3, και επομένως ο προσφεύγων ουδόλως έχει πλέον δυνατότητα συμπλήρωσης των εγγράφων και των ισχυρισμών που ο ίδιος προσκόμισε και επικαλέστηκε αντίστοιχα, το οποίο δε αποδεικτικό βάρος επαφιόταν εξ αρχής (τόσο ενώπιον της αναθέτουσας, όσο και ενώπιον της ΑΕΠΠ) στον ίδιο.

13. Επειδή κατ' ακολουθία πρέπει να απορριφθεί η Προδικαστική Προσφυγή.

14. Επειδή, ύστερα από τη σκέψη 13, πρέπει να καταπέσει το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την Προδικαστική Προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 27 Δεκεμβρίου 2017 και εκδόθηκε αυθημερόν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΙΑΘΕΣΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΜΠΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ